

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

1. 1. 2024. – 5. 1. 2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 8. 1. 2024. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINACIJSKIM TRŽIŠTIMA
1. 1. 2024. – 5. 1. 2024.

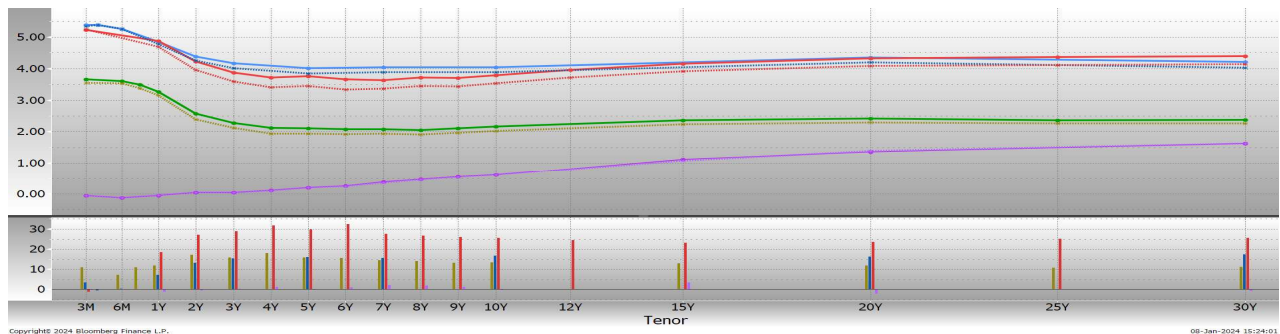
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona				SAD				Velika Britanija				Japan			
	29.12.23		- 05.01.24		29.12.23		- 05.01.24		29.12.23		- 05.01.24		29.12.23		- 05.01.24	
2 godine	2.40	-	2.57	↗	4.25	-	4.38	↗	3.98	-	4.24	↗	0.05	-	0.04	↘
5 godina	1.95	-	2.10	↗	3.85	-	4.01	↗	3.46	-	3.76	↗	0.21	-	0.21	→
10 godina	2.02	-	2.16	↗	3.88	-	4.05	↗	3.55	-	3.79	↗	0.61	-	0.61	→

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	29.12.23	-	05.01.24
3 mjeseca	3.658	-	3.708 ↗
6 mjeseci	3.537	-	3.609 ↗
1 godina	3.262	-	3.290 ↗

Grafikon 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Grafikon prikazuje krivulje prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 5. 1. 2024. (pune linije) i 29. 12. 2023. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafikona prikazana je razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Protekloga tjedna, prinosi obveznica eurozone svakodnevno su bilježili rast, s izuzetkom srijede, kad su smanjeni duž cijele krivulje. Ovaj pad uslijedio je nakon što je objavljen zapisnik sa sjednice FOMC-a iz prosinca. Ipak, već narednoga dana zabilježena je prilična korekcija prinosa na više, a nakon objavljenih pozitivnih podataka sa tržišta rada u SAD-u, što je povećalo neizvjesnost oko toga koliko brzo i u kojem obujmu će Fed biti u stanju smanjiti kamatne stope. Pored toga, objavljivanje podataka o rastu inflacije u Njemačkoj i Francuskoj u prosincu dovelo je u pitanje očekivanja ulagača da bi ECB već u ožujku mogla smanjiti kamatne stope. Prinosi obveznica nastavili su bilježiti određeni rast na kraju protekloga tjedna, kad su objavljeni još jedni od bitnijih pokazatelja za tržište rada SAD-a, točnije promjena broja zaposlenih po sektorima, koji su premašili očekivanja. U petak su objavljeni i preliminarni podaci stope inflacije u prosincu u eurozoni, koji su očekivano zabilježili rast u odnosu na prethodni mjesec. Ovakvi podaci utjecali su na to da sudionici na tržištu umanje razinu očekivanoga smanjenja kamatnih stopa vodećih središnjih banaka. Za ECB se sada očekuje kako će ove godine smanjiti kamatne stope za manje od 140 baznih poena, a što je prvi put od polovice prosinca da se očekuje manje od 6 smanjenja po 25 baznih poena. Prinosi njemačkih obveznica povećani su između 13 i 16 baznih poena, dok su prinosi talijanskih obveznica povećani između 15 i 21 bazni poen.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

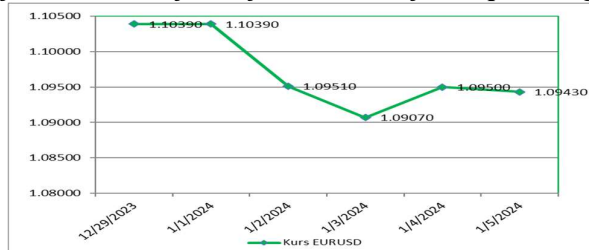
Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije – EZ (prelim.)	PRO	2,9%	2,4%
2.	Stopa temeljne inflacije – EZ (prelim.)	PRO	3,4%	3,6%
3.	Stopa inflacije – Njemačka (prelim.)	PRO	3,9%	2,3%
4.	Stopa inflacije – Francuska (prelim.)	PRO	4,1%	3,9%
5.	Stopa inflacije – Irska (prelim.)	PRO	-	2,5%
6.	Stopa inflacije – Nizozemska (prelim.)	PRO	1,2%	1,4%
7.	Stopa inflacije – Italija (prelim.)	PRO	0,5%	0,6%
8.	Monetarni agregat M3 – EZ (G/G)	STU	-1,0%	-1,0%
9.	Proizvođačke cijene – EZ (G/G)	STU	-8,6%	-9,4%
10.	PMI indeks prerađivačkoga sektora – EZ (final.)	PRO	44,2	44,2
11.	PMI indeks uslužnoga sektora – EZ (final.)	PRO	48,1	48,7
12.	PMI kompozitni indeks – EZ (final.)	PRO	47,0	47,6
13.	Maloprodaja – Njemačka (G/G)	STU	-0,5%	0,2%
14.	Industrijska proizvodnja – Portugal (G/G)	STU	-	-1,1%
15.	Odnos manjka i BDP-a - Italija (Q/Q)	III tromj.	-	7,1%
16.	Stopa nezaposlenosti – Njemačka	STU	5,9%	5,8%
17.	Stopa nezaposlenosti – Grčka	STU	-	9,4%
18.	Promjena broja nezaposlenih – Španjolska ('u 000)	PRO	-	-27,4

SAD

Prinosi američkih državnih obveznica tijekom protekloga tjedna zabilježili su rast duž cijele krivulje, posebice na srednjem i krajnjem dijelu. Protekloga tjedna objavljen je zapisnik sa posljednjega sastanka FOMC-a, koji je pokazao kako zvaničnici očekuju da kamatne stope ostanu restriktivne „određeno vremensko razdoblje“, priznajući da su vjerovatno dostigle vrhunac, te će krenuti silaznom putanjom tijekom ove godine. Predsjednik Fed-a iz Richmonda, Barkin, izjavio je kako će predstojeći ekonomski podaci pomoći Fed-u potvrditi očekivani pad inflacije. Unatoč navođenju progressa po pitanju inflacije, Barkin je izjavio da mogućnost povećanja kamatnih stopa ostaje na stolu. Ministrica financija SAD, Yellen, opisala je trenutnu ekonomsku situaciju u toj zemlji kao “meko slijetanje”. Istovremeno, ekonomski savjetnik Bijele kuće Bernstein naglasio je snagu izvješća iz prosinca o radnim mjestima uz usporavanje rasta broja radnih mjesta i plaća. Što se tiče inflacije, Bernstein je primijetio napredak, ali je naglasio stalne napore. Yellen i Bernstein uočili su ograničeni utjecaj bliskoistočnoag sukoba na cijene nafte/plina. Prema Fed-ovom CME Watch alatu, vjerojatnost da će Fed smanjiti referentnu kamatnu stopu u ožujku iznosi 64 %, što je manje u odnosu na vjerojatnost od 90 %, koja je prognozirana prije Nove godine.

USD je deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio rast sa razine od 1,1039 na razinu od 1,0943.

Grafikon 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom protekloga tjedna

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	ADP promjena broja zaposlenih PRO	125.000	164.000	101.000
2.	MBA aplikacije za hipotekarne kredite 29. pro	-	-10,7%	1,4%
3.	ISM indeks uslužnoga sektora PRO	52,5	50,6	52,7
4.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć 30. pro	216.000	202.000	220.000
5.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih 23. pro	1.881.000	1.855.000	1.886.000
6.	PMI indeks prerađivačkoga sektora (final.) PRO	48,4	47,9	49,4
7.	PMI indeks uslužnoga sektora (final.) PRO	51,3	51,4	50,8
8.	Kompozitni PMI indeks (final.) PRO	-	50,9	50,7
9.	Stopa nezaposlenosti PRO	3,8%	3,7%	3,7%
10.	Promjena zaposlenih nefarmerski sektor PRO	175.000	216.000	173.000
11.	Promjena zaposlenih privatni sektor PRO	130.000	164.000	136.000
12.	Promjena zaposlenih prerađivački sektor PRO	5.000	6.000	26.000
13.	Tvorničke narudžbe STU	2,4%	2,6%	-3,4%
14.	Narudžbe trajnih dobara F STU	5,4%	5,4%	-0,1%
15.	Potrošnja građevnoga sektora (M/M) STU	0,6%	0,4%	1,2%

VELIKA BRITANIJA

Ulagачi, koji očekuju smanjenje referente kamatne stope BoE sa trenutnih 5,25 %, su tijekom protekloga tjedna potakli rast tržišta obveznica, vođen očekivanjima brzega usporavanja globalne inflacije i usporavanjem rasta cijena u Velikoj Britaniji na 3,9 % u studenome. Velika je vjerojatnost da će doći do smanjenja referentne kamatne stope BoE za skoro 150 baznih poena u 2024. godini, pri čemu se prvo smanjenje očekuje u svibnju.

Cijene kuća u Velikoj Britaniji smanjene su za 1,8 % u 2023. godini, čime je zabilježen najveći pad tijekom jedne godine od 2008. godine, razdoblju globalne financijske krize.

Prema podacima koje je objavila istraživačka tvrtka Kantar, inflacija cijena prehrambenih proizvoda u Velikoj Britaniji u prosincu je zabilježila najoštriji pad, te je smanjena sa 9,1 % u studenome na 6,7 %, što je povijesno smanjenje na mjesečnoj razini. Ovo smanjenje cijena pridonijelo je povećanju potrošnje tijekom božićnih praznika, pri čemu su transakcije dosegnule najveću razinu od prosinca 2019. godine, a prosječna potrošnja kućanstva dostignula je rekordnih 477 GBP. Rukovoditelji britanskih tvrtki pozvali su BoE na skoro smanjenje kamatne stope kako bi potakla oslabljenu ekonomiju, nakon što je anketa pokazala da je „depresivno“ povjerenje smanjeno na najnižu razinu tijekom četiri mjeseca. Sve veći strahovi od recesije pomogli su da se indeks ekonomskoga povjerenja Instituta direktora smanji na razinu od -28 u prosincu sa razine od -21 poen, dostižući najnižu razinu od kolovoza, a što je blizu minimuma u 2023. godini.

Šef Ureda za upravljanje dugom Velike Britanije, sir Robert Stheema, koji uskoro odlazi sa pozicije, upozorava na brzo zaduživanje britanskih političara, strahujući od potencijalne reakcije na financijskome tržištu, dok se približavaju opći izbori. Ove zabrinutosti nastaju kako političke stranke, uključujući laburiste, razmišljaju o značajnome zaduživanju za inicijative kao što su zelena ulaganja, čime potiču zabrinutost oko volatilnosti tržišta i rastućih prinosa. Premijer Sunak signalizirao je da su izbori u svibnju malo vjerojatni, dodajući kako očekuje izbore u drugoj polovici 2024. godine.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	PMI indeks prerađivačkoga sektora F PRO	46,4	46,2	47,2
2.	Broj odobrenih kredita STU	48.800	50.100	47.900
3.	PMI indeks uslužnoga sektora F PRO	52,7	53,4	50,9

4.	Kompozitni PMI indeks F	PRO	51,7	52,1	50,7
5.	Registracija novih auta (G/G)	PRO	-	9,8%	9,54
6.	PMI indeks građevnoga sektora F	PRO	46,1	46,8	45,5

Tijekom protekloga tjedna, GBP je blago aprecirala u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio pad sa razine od 0,86691 na razinu od 0,86032. GBP je aprecirala u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD zabilježio pad sa razine od 1,2731 na razinu od 1,2720.

JAPAN

Početkom protekloga tjedna, cijene japanskih dionica smanjene su prvoga radnog dana ove godine. Smanjenje je posljedica pada cijena američkih dionica nakon što je na sastanku Fed-a nagoviješteno da će kamatne stope ostati visoke duže vremensko razdoblje. JPY se suočava sa novim pritiscima, jer jak zemljotres koji je pogodio Japan, prvoga dana ove godine, otežava BoJ ukidanje negativnih kamatnih stopa ovoga mjeseca. Pojedini analitičari odgodili su prognozirano vrijeme izlaska BoJ iz politike negativnih kamatnih stopa, smatrajući kako će središnjoj banci biti potrebno vrijeme za procjenu negativnih utjecaja ovoga događaja na ekonomiju zemlje. Ključna mjera kratkih pozicija utemeljena na opcijama pokazuje da su trenutno sudionici na tržištu najmanje optimistični u vezi JPY od kolovoza.

Premijer Japana, Kishida, zajedno sa liderom sindikata, Yoshinom, zalaže se za značajan rast plaća u predstojećim pregovorima o plaćama. Kishida ima za cilj da rast raspoloživog dohotka nadmaši rast cijena, dok Yoshino naglašava žurnost zahtijevajući od Konfederacije trgovinske unije (RENGO) minimalno povećanje plaća od 5 %. Zbog cjelokupne situacije oko zemljotresa, Kishida je povećao pričuvna sredstva iznad prvobitno dodijeljenih 500 milijardi JPY za opće izvanredne situacije. Procijenjeni osigurani gubici od zemljotresa iznose oko 6,4 milijarde USD i to nisu konačni troškovi.

Guverner BoJ Ueda izjavio je da se nada kako će plaće i inflacija umjereno rasti ove godine. On je dodao da će BoJ biti u potpunosti pripremljena za podržati financijski sustav nakon zemljotresa.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	PMI indeks prerađivačkoga sektora F	PRO	47,9	48,3
2.	Monetarna baza (G/G)	PRO	7,8%	8,9%
3.	PMI indeks uslužnoga sektora F	PRO	51,5	50,8
4.	Kompozitni PMI indeks F	PRO	50,0	49,6
5.	Indeks povjerenja potrošača	PRO	36,5	37,2

JPY je tijekom protekloga tjedna deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio rast sa razine od 155,72 na razinu od 158,25. JPY je deprecirao i u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio rast sa razine 141,04 na razinu od 144,63.

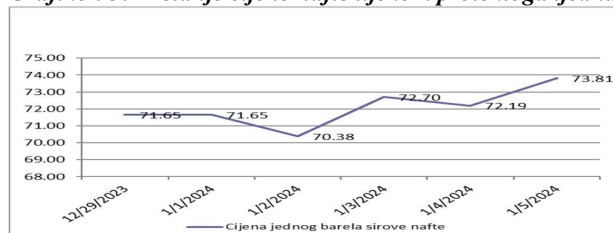
NAFTA I ZLATO

Cijena jednoga barela sirove nafte na otvaranju tržišta u utorak iznosila je 71,65 USD (64,91 EUR).

U utorak je cijena nafte smanjena, a već narednoga dana zabilježila je dnevni rast preko 3 % nakon što su vijesti o poremećaju ponude ovoga energenta u Libiji i napadi u Iranu povećali tenzije u regiji. Više od deset zemalja upozorilo je grupu Huti da ne nastavlja sa napadima na Crvenome moru. U četvrtak, iako je tijekom trgovanja nastavila bilježiti rast, do kraja trgovanja cijena je blago smanjena u odnosu na prethodni dan. Prema EIA podacima, zalihe nafte u Cushingu su u posljednjem tjednu prosinca zabilježile snažan rast, unatoč smanjenju pričuva od 5,5 milijuna barela u zaliham na državnoj razini. Ovaj pad zaliha analitičari pripisuju povećanju prodaja ovog energenta, kako bi tvrtke izbjegle utjecaj plaćanja poreza na kraju godine. Goldman Sachs predviđa povećanje cijene nafte za 3 do 4 USD po barelu uslijed dešavanja na Crvenome moru, te da će se naftom ove godine trgovati u rasponu od 70 do 90 USD. Sve više poslovnih banaka pridružuje se smanjenim prognozama cijene nafte u ovoj godini, navodeći kako bi ponuda iz zemalja koje nisu članice OPEC-a mogla premašiti globalnu potražnju. Cijena nafte ponovno je povećana u petak za preko 2 % na dnevnoj razini zbog tekućih napetosti na Bliskome istoku, dok su zalihe u skladišnim centrima na Mediteranu na 17-mjesečnom minimumu zbog poremećaja koje su izazvali pobunjenici Huti. U međuvremenu, Iran navodno obustavlja isporuke najvećem kupcu Kini kako bi osigurao više cijene sirove nafte. Kao odgovor na slabije globalne cijene nafte i povećanje proizvodnje izvan OPEC-a, Saudi Aramco je najavio smanjenje cijena sirove nafte u svim regijama, uključujući Aziju. Nacionalna naftna korporacija iz Libije proglasila je izvandredno stanje na naftnome polju Šarara nakon prosvjeda. Ministar za energetiku te zemlje, Oun, upozorio je na projektirani dnevni pad proizvodnje od 981.000 barela.

Na zatvaranju tržišta u petak, cijena jednoga barela sirove nafte iznosila je 73,81 USD (67,45 EUR). Cijena nafte povećana je u odnosu na prethodni tjedan za 3,01 %.

Grafikon 3: Kretanje cijene nafte tijekom protekloga tjedna

Na otvaranju londonske burze metala u utorak, cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.062,98 USD (1.868,81 EUR).

Tijekom prvoga radnog dana, cijena zlata nije zabilježila veće promjene. Narednoga dana, cijena ovoga plemenitog metala je smanjena za oko 1,4 % dnevno. Ipak, ubrzo je zabilježena korekcija cijene navise zbog toga što su kreatori monetarne politike Fed-a umanjili očekivanja ulagača da će početkom 2024. godine doći do agresivnoga ublažavanja monetarne politike. U četvrtak je cijena zlata povećana, unatoč tome što su pozitivni ekonomski pokazatelji doveli do rasprodaje američkih državnih obveznica, te neizvjesnosti oko toga koliko brzo će Fed biti u stanju početi sa smanjenjem kamatnih stopa. Angola je priopćila da će njena prva rafinerija zlata biti završena u ovoj godini.

Dodatni, blagi, rast cijene zlata zabilježen je u petak, iako se kretala u uskome rasponu. Najveći utjecaj na cijenu zlata i dalje imaju očekivanja vezana za vrijeme prve promjene monetarne politike Fed-a.

Na zatvaranju tržišta u petak, cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.045,45 USD (1.869,19 EUR). Cijena zlata je u proteklome tjednu zabilježila pad od 0,85 % na tjednoj razini.

Grafikon 4: Kretanje cijene zlata tijekom protekloga tjedna

